herpy

PADALCOWATE

Wiegmann's Alligator Lizard

Gerrhonotus liocephalus

Gerrhonotus liocephalus to masywna, brązowawa jaszczurka z rodziny padalcowatych, z jasnymi poprzecznymi pasami, pochodząca z lasów i zarośli wyżyn południowego Meksyku. Osiąga 30-50 cm, jest aktywna w dzień, dobrze się wspina i składa jaja. O utrzymaniu właśnie tego gatunku wiadomo niewiele, a większość wiedzy opiera się na blisko spokrewnionym *Gerrhonotus infernalis* z Teksasu i północno-wschodniego Meksyku.

Rodzina: Anguidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**30-50 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**10-15 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny i naziemny**
Środowisko	**Las górski**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**90 × 60 × 60 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**24-29 °C**
Miejsce wygrzewania	**35-40 °C**
Temperatura w nocy	**15-21 °C**
Wilgotność	**40-70%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Owady i dżdżownice i ślimaki**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**18-36 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**5-31 jaj**
Zniesienia w roku	**1**
Inkubacja	**50-70 dni** przy 24-26 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Gerrhonotus liocephalus to masywna jaszczurka z rodziny padalcowatych o szerokiej, klinowatej głowie, krótkich kończynach, dużych, kilowatych łuskach grzbietowych i długim ogonie. Grzbiet jest brązowy z jasnymi poprzecznymi pasami, które wyraźnie przebiegają przez środek grzbietu, a fałd skórny na boku ciała, od kącika pyska do ogona, ma wyraźne ciemne poprzeczne prążki. Ciemna plama biegnąca od pyska przez skroń utrzymuje się u dorosłych osobników. Brzuch jest jasny i zwykle bez rysunku.

Ciało z głową mierzy do około 20 cm, a z ogonem zwierzę osiąga 30-50 cm. Samce mają większą i szerszą głowę niż samice, a samice dłuższą tylną część ciała. U nasady ogona samiec ma wyraźne zgrubienie od hemipenisów.

Gatunek został opisany przez Arenda Friedricha Augusta Wiegmanna w 1828 roku i jest gatunkiem typowym rodzaju. Dawniej niemal wszystkie *Gerrhonotus* od Teksasu po Chiapas zaliczano do *G. liocephalus*. Obecnie populacje z Teksasu i północno-wschodniego Meksyku wyodrębniono jako *Gerrhonotus infernalis*, populacje wschodnie od San Luis Potosí po Veracruz jako *Gerrhonotus ophiurus*, a populacje ze stoków pacyficznych zachodniego Meksyku opisano w 2025 roku jako *Gerrhonotus occidentalis*. Angielska nazwa "Texas alligator lizard" i większość wiedzy hodowlanej podawanej pod tą nazwą dotyczy więc *G. infernalis*. Opisano trzy podgatunki, ale zmienność genetyczna wskazuje, że takson może obejmować więcej gatunków.

Zwierzę jest płochliwe, ale chwycone mocno gryzie. Może odrzucić ogon dla odwrócenia uwagi, a ogon odrasta tylko częściowo. Długość życia w niewoli nie jest udokumentowana; 10-15 lat to szacunek.

Występowanie i środowisko

Gerrhonotus liocephalus występuje wyłącznie w Meksyku: od środkowego Guerrero i środkowej Puebli na południe i wschód przez Oaxacę po południowo-wschodnie Chiapas. Miejsce typowe zawężono do Tlapancingo w Oaxace. Podgatunek *G. l. austrinus* pochodzi z Chiapas, gdzie miejsce typowe leży na wysokości 3200 m na Cerro Malé.

Północna i zachodnia granica zasięgu jest niejasna. Starsze doniesienia z Teksasu, północnego i zachodniego Meksyku oraz Gwatemali dotyczą innych gatunków z tego rodzaju i nie zostały uwzględnione na mapie.

> **Naturalny zasięg:** Meksyk.

ŚRODOWISKO

Gerrhonotus liocephalus żyje w lasach i zaroślach wyżyn, od średnio wysokich stoków po wysokości ponad 3000 m. Jest aktywna w dzień i prowadzi zarówno naziemny, jak i nadrzewny tryb życia: wspina się po krzewach i drzewach, podpierając się ogonem. Kryje się w szczelinach, pod kamieniami oraz w liściach i ściółce, a na zdobycz poluje aktywnie.

Na wyżynach pora deszczowa przypada na lato, a zima jest sucha i chłodniejsza. Pokarm stanowią owady, pająki, ślimaki i inne stawonogi, a czasem małe kręgowce. Samice z tego rodzaju składają jaja w wilgotnej ziemi pod pniami drzew lub płaskimi kamieniami i pilnują ich.

Gatunek jest oceniany przez IUCN jako najmniejszej troski (LC), a populację uważa się za stabilną.

Hodowla

TERRARIUM

O utrzymaniu *Gerrhonotus liocephalus* wiadomo niewiele. Gatunek zamieszkuje wyżyny z ciepłymi dniami, deszczami latem i suchą, chłodniejszą zimą, a blisko spokrewniony *Gerrhonotus infernalis* prowadzi taki sam tryb życia i jest lepiej poznany w niewoli. Wartości dotyczące terrarium, temperatury, oświetlenia i rozmnażania zapożyczono od *G. infernalis*. Para potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 90 × 60 × 60 cm (długość × szerokość × wysokość). Im większe, tym lepiej, bo zwierzęta wykorzystują całą przestrzeń.

Podłoże to głęboka mieszanka piasku, żwiru granitowego i ziemi ogrodowej lub torfu, przykryta grubą warstwą liści, która zachęca zwierzęta do kopania i szukania pokarmu. Urządź terrarium gałęziami na różnych wysokościach, płaskimi kamieniami, korą i łupkiem jako kryjówkami oraz żywymi roślinami, takimi jak trawy, agawy, paprocie i tillandsie. Tylna ściana ze sztucznego kamienia daje dodatkową powierzchnię do wspinaczki. Wilgotne podłoże pod miską z wodą tworzy wilgotną kryjówkę.

Terrarium może być szklane, drewniane, siatkowe lub z PCV, zależnie od klimatu w pomieszczeniu. Wybierz materiał, który utrzyma stabilną temperaturę i wilgotność. Samce są terytorialne, więc trzymaj je osobno albo trzymaj razem parę, jeśli miejsca jest wystarczająco dużo.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

TEMPERATURA

Powietrze w terrarium powinno mieć w dzień 24-29 °C, z miejscem do wygrzewania o temperaturze 35-40 °C pod spotami halogenowymi, gdzie zwierzę może się ogrzać. W nocy powinno być chłodniej, około 15-21 °C. Mierz temperaturę termometrami cyfrowymi.

Temperatura może podążać za porami roku: najcieplej latem i chłodniej zimą, kiedy skraca się też długość dnia, więc zwierzę jest mniej aktywne i je mniej. Właściwe zimowanie nie jest udokumentowane dla *G. liocephalus*, dlatego obniżaj temperaturę stopniowo i ostrożnie i nigdy nie stosuj temperatur ujemnych.

Wymieniaj żarówki, gdy tracą moc, i zadbaj, aby zwierzę zawsze mogło odejść od źródła ciepła.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna być umiarkowana, około 40-70 %, z wyższą wilgotnością w kryjówkach. Ta wartość to szacunek oparty na klimacie. Zraszaj terrarium trzy do czterech razy w tygodniu latem, aby naśladować porę deszczową, i rzadziej w porze suchej. Zawsze stawiaj w terrarium płaską miskę ze świeżą wodą i od czasu do czasu przelewaj ją, aby podłoże wokół było wilgotne. Zwierzę rzadko pije z miski i pokrywa dużą część zapotrzebowania na wodę z pokarmu i wilgotnych kryjówek.

Terrarium musi wysychać między zraszaniami, żeby nie pojawiła się pleśń.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny w dzień i potrzebuje silnego światła oraz UVB. Użyj świetlówki T5 HO jako źródła UVB, tak aby indeks UV wynosił od 0 do 3 w różnych częściach terrarium, co odpowiada strefie Fergusona 2, i aby zwierzę mogło schronić się przed promieniowaniem UV. Odległość między świetlówką a miejscem do wygrzewania zależy od mocy świetlówki i od siatki i należy ją sprawdzić miernikiem UV. Jeśli w terrarium są żywe rośliny, uzupełnij oświetlenie lampą LED o temperaturze barwowej około 6000 K.

Oświetlenie podłącz do programatora czasowego, który podąża za porami roku: około 14 godzin latem i około 10 godzin zimą.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Gerrhonotus liocephalus żywi się owadami i innymi drobnymi zwierzętami i poluje aktywnie. Podawaj urozmaiconą dietę ze świerszczy, karaczanów, szarańczy, modliszek, patyczaków, prosionków, ślimaków, pająków, larw much, chrząszczy i larw. Oseska myszy można od czasu do czasu podać jako uzupełnienie, ale oszczędnie. Owady karmowe mogą być co najwyżej tak duże jak głowa zwierzęcia i powinny być dobrze karmione przez co najmniej dobę.

Zwierzę chętnie bierze pokarm z pęsety, co zapewnia mu dobry ruch. Młode karm co drugi dzień, dorosłe 2-3 razy w tygodniu. Oprószaj pokarm wapniem i multiwitaminą bez D3, ponieważ UVB pokrywa zapotrzebowanie na D3. Samice, które mają składać jaja, potrzebują dodatkowego wapnia.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek jest płochliwy, ale ciekawski i może stać się bardzo spokojny. Wygrzewa się na gałęziach i kamieniach, a poluje, podkradając się do ofiary, wyginając przednią część ciała w kształt litery S i atakując. Tuż przed atakiem czasem porusza ogonem jak kot.

Dzikie lub przestraszone zwierzę mocno gryzie, a ugryzienie może boleć, więc bierz je do ręki tylko wtedy, gdy to konieczne. Zwierzęta z hodowli są spokojniejsze niż odłowione z natury. Samce są terytorialne i mogą walczyć, dlatego trzeba je trzymać osobno. Parę zwykle można trzymać razem przez cały rok, jeśli jest miejsce, by mogły się unikać. Myj ręce po kontakcie ze zwierzęciem i terrarium, ponieważ gady mogą przenosić salmonellę.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce mają większą i szerszą głowę oraz wyraźne zgrubienie u nasady ogona. Samice są smuklejsze i mają dłuższą tylną część ciała. Przy regularnym karmieniu zwierzęta osiągają pełne rozmiary i dojrzałość płciową po około 18 miesiącach w niewoli; w naturze trwa to 2-3 lata lub dłużej.

GODY I KOPULACJA

Kopulacja zwykle odbywa się jesienią. Samiec chwyta samicę pyskiem za kark, a kopulacja może trwać kilka godzin. Więcej deszczu, chłodniejsza pogoda i obfity pokarm pobudzają do godów, więc pod koniec lata zraszaj częściej i karm 3-4 razy w tygodniu. Rozdziel zwierzęta, jeśli samica zostanie zraniona.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa jaja raz w roku, najchętniej w miejscu, gdzie podłoże jest chłodne i wilgotne: pod miską z wodą, kawałkiem kory lub płaskim kamieniem. Zniesienie liczy 5-31 jaj, średnio około 11. Samica pozostaje przy jajach i broni ich, więc nie wolno jej straszyć. Podawaj jej dodatkowy wapń i więcej pokarmu zarówno przed złożeniem jaj, jak i po nim.

INKUBACJA

Ostrożnie wykop jaja i umieść je w zamkniętym pojemniku z wentylacją, na kratce nad wilgotnym podłożem, np. keramzytem lub perlitem, z warstwą odciśniętego mchu torfowca na wierzchu. Inkubacja trwa 50-70 dni. Temperatura inkubacji nie jest udokumentowana dla tego gatunku. 24-26 °C to szacunek: jaja w 26-27 °C wykluwają się słabo, a niższe temperatury dają lepsze wyniki. Utrzymuj wysoką wilgotność, ale nie dopuść do zamoczenia jaj.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode są pięknie ubarwione, z wyraźnymi jasnymi pasami, i mają około 10 cm długości. Ich wymagania odpowiadają wymaganiom dorosłych. Po kilku dniach zaczynają jeść małe owady, takie jak larwy much, małe świerszcze, nimfy karaczanów i muszki owocowe. Można je trzymać w grupach po 5-7 osobników w terrarium o wymiarach ok. 60 × 45 × 45 cm z wieloma kryjówkami. Karm je co drugi dzień, żeby nie podgryzały się nawzajem. Rozdziel samce, gdy zbliżają się do dojrzałości płciowej.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

Zdrowie i częste błędy

Gatunek jest odporny i sporo znosi, gdy podstawowe wymagania są spełnione. Typowe problemy to:

- Metaboliczna choroba kości przy zbyt małej ilości UVB i wapnia, zwłaszcza u młodych i samic składających jaja.
- Otyłość przy zbyt tłustym pokarmie i zbyt małej ilości ruchu.
- Roztocza i pasożyty wewnętrzne. Nowe zwierzęta powinny przejść kwarantannę trwającą co najmniej trzy miesiące.
- Pleśń i infekcje dróg oddechowych przy zbyt wilgotnym, stojącym powietrzu.
- Rany od ugryzień i urazy ogona u samców trzymanych razem.
- Problemy ze składaniem jaj u samic bez odpowiedniego miejsca do złożenia jaj.

Zdrowe zwierzę ma czyste oczy, pełny ogon i regularnie je. Jeśli zwierzę chudnie, nie je lub oddycha z otwartym pyskiem, musi trafić do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów.

Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.